

8.B.
**VÝZNAMNÉ TENDENCE V
SOUČASNÉ MUZEJNÍ
A GALERIJNÍ PEDAGOGICE,
PŘÍKLADY Z DOMÁCÍCH I ZAHRANIČNÍCH
INSTITUCÍ.**

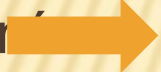
Zuzana Klusáčková 397164
Metodika galerijní pedagogiky GP3MP_MGP
vyučující Mgr. Alice Stuchlíková
Jaro 2012

NA ÚVOD...

- galerijní a muzejní práce pro veřejnost je stará již **několik tisíciletí**
- nejspíše je spjata se jménem princezny **Bel-Shalti-Nannar**, dcerou posledního babylonského krále Nabunna'ida, jež vládl v letech 555 – 538 před n. l.
- **Bel-Shalti-Nannar** založila v tehdejší město Ur sbírku tamních starožitností, ke kterým dokonce pořídila první známý katalog (základní soupis)
- po objevení, v roce 1934, sirem **Charlesem Leonardem Wooleym** bylo zřejmé, že již v pradávném předstupni muzea byly předměty shromažďovány **za účelem vyučování a k výchově**
- **už tehdy tak museli existovat lidé, jejichž posláním bylo zprostředkovávat umělecká díla a historické**

„Umělecké dílo je sice dokladem určité historické a společenské situace, ale především promlouvá o citovém a myšlenkovém světě svého tvůrce i jeho doby a stejně tak vyžaduje citové zaujetí nás, kteří se na obraz nebo sochu či jinou podobu výtvarného díla díváme. Při zprostředkování umění nikdy nelze stanovit nějaký všeobecně platný předpis nebo postup – proto je třeba naše zkoumání považovat za jeden z mnoha možných pohledů na tuto problematiku. A je třeba dál hledat cesty k porozumění a prožitku výtvarného díla.“ (R. Horáček, 1998)

„Podstatnou součástí dnešního provozu umění jsou různé podoby galerijních a muzejních vzdělávacích programů, naučné televizní pořady, velmi rozsáhlá a rozmanitá literatura i bohatý dokumentační materiál v internetové informační síti. Pojmem provoz umění můžeme vhodně postihnout všechny okolnosti existence působení umění. Vedle samotného díla a osobnosti umělce má nyní zvýšený význam i činnost teoretiků, výtvarných publicistů, galeristů, sběratelů, sponzorů i obchodníků s uměním.“ (R. Horáček, 1998)

- velmi se dnes změnilo uplatnění a působení umění na veřejnosti,
protože vedle veřejných muzeí a galerií je dnes velice široká síť **soukromých galerií**, konají se **mezinárodní přehlídky**, **veletrhy umění** **i různé aukce**
- současné umění je dnes stále častěji součástí bank, kanceláří, velkých průmyslových podniků či obchodních center, takže se s setkávají běžně i lidé, kteří třeba do galerií a muzeí vůbec nechodí.

to vše vede ke zvýšené potřebě zprostředkování umění, kterým rozumíme a označujeme nejen vlastní práci odborných lektorů v galeriích a muzeích přímo před exponáty, ale také publikační činnost, zpřístupňování umění ve sdělovacích prostředcích

- **současné pole** muzejně pedagogického výzkumu je výrazně **multidisciplinární**.

- nenáleží jenom do zájmové oblasti pedagogiky a muzeologie, ale také **sociologie**

(významné výzkumy muzejní návštěvnosti), **psychologie** (teoretická východiska

muzejní percepce, sekundární verbální i nonverbální komunikace a především

procesy učení v muzeu), **teorie informací, teorie komunikace** atd.

- ... je to její podstatný

„Řada současných muzejně pedagogických koncepcí vychází z pojmu komunikace, ve které vidí svůj původ i cíl. S tímto přístupem se současně často setkáváme i v samotné muzeologii, kde se vedle selekce a tezaurace chápe muzejní komunikace jako jedna ze tří bázových muzejních činností. Muzeum se z pohledu komunikačního paradigmatu chápe jako sociální místo komunikace. Rozvoj progresivních forem muzejní komunikace se tak z tohoto pohledu stává jedním z hlavních směrů v muzejní práci a dává smysl muzejní pedagogice.“ (V. Jůva, 2004)

„Muzejní pedagogika začíná tehdy, když vznikne **efekt setkání muzea s člověkem**, pokouší se odpovědět na otázku, jak se má změnit charakter muzejní komunikace, ve své podstatě vizuální, ve spojitosti s přeměnami ve společnosti dotýkajícími se kultury a vzdělávání”
(Gilmutdinová, 2001)

„Muzejní pedagogiku chápeme jako typickou **moderní interdisciplinární vědu, která vychází především z podnětů pedagogiky a muzeologie** za současného respektování psychologických, sociologických, komunikačních ad. **Aspektů.**”
(V. Jůva, 2004)

- Jednou ze základních metodologických otázek analýzy muzejní pedagogiky je, zda má či nemá **pedagogický charakter**. V. Jůva a U. Heiligenmannová se domnívají, že odpověď může

MUZEJNĚ PEDAGOGICKÁ PRAXE JE VELMI PESTRÁ A ZAHRNUJE :

1. Participaci na tvorbě muzejních expozic a výstav

**2. Služby pro muzejní publikum
– pro děti, pro mládež, v rámci
školní výuky, ve volném čase,
pro dospělé**

**3. Tvorbu doprovodných
muzejně didaktických
materiálů.**

BLIŽŠÍ ANALÝZA JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ MUZEJNĚ PEDAGOGICKÉ PRAXE UKAZUJE, ŽE:

- **se výrazně podílí na kultivaci edukačního prostředí muzea**
- **vykazují podstatné rysy typické pro edukační procesy s různým stupněm intencionality**
- **vytvářejí specifické didaktické texty**

-
- Nejen muzejně pedagogická péče o školní třídy, ale i volnočasové programy pro děti a mládež a služby pro dospělé návštěvníky (např. průvodcovská činnost nebo nabídka nejrůznějších exkurzí a kurzů) mají výrazný edukační charakter.
 - Jejich cílem je zprostředkování poznání a pomoc při pochopení konkrétních věcných vztahů.
 - Společně s doprovodnými materiály podporují nejen získávání vědomostí, ale stále častěji – v souvislosti s posilováním praktických aktivit v muzeu – rozvíjejí i některé **umělecké, řemeslné nebo technické**

Esteticky a přitažlivě vybudované expozice a výstavy spolu s dalšími muzejně pedagogickými aktivitami nabízejí řadu impulzů k hodnotové orientaci i k rozvoji potřeb a zájmů muzejního publika.

PODSTATNÉ RYSY MUZEJNĚ PEDAGOGICKÝCH AKTIVIT DLE HEIKE KRAFTOVÉ:

- **Tradiční podpora rozvíjet tvořivost**
- **Využívání originálních zkušeností**
- **Respektování exemplárního principu**
- **Podpora procesů situačního**

Jedním z **nejaktuálnějších trendů** v oblasti muzejní pedagogiky je **podpora vzdělávání a rozvoj odborné diskuze z řad odborníků**. Vzdělávání v současnosti probíhá několika různými formami. V rámci vysokoškolského vzdělávání je možné odlišit dva hlavní proudy, a to začlenění obsahu muzejní pedagogiky do studia muzeologie a pedagogické obory se specializací na muzejní pedagogiku.

- v posledních letech se v českém pedagogickém lexiku stále častěji

objevuje termín „pomoc“

„Výchova a vzdělávání – komplexně označována jako edukace s dimenzí kognitivní, emocionální i volní – tak bývá chápána spíše než jako vedení či formování člověka více ve smyslu pomoci lidskému jedinci na jeho životní cestě. Právě tento přístup k edukaci – zdůraznění významu pomoci člověka člověku – je typický pro edukační aktivity kulturních zařízení, v muzeích a galeriích pak pro teoretické koncepce i praktické služby muzejní a galerijní pedagogiky.“ (V. Jůva, 2004)

- z tohoto pohledu soudobá muzejní pedagogika (a ve specifickém zaměření na zprostředkování umění v pedagogice galerijní) chápe podstatu edukační funkce muzea jako →

-
- Pomoc v prohloubení muzejní edukace (v intencích muzejní pedagogiky jako součásti věd o výchově)
 - Pomoc při procesech lidského učení v muzeu nebo ve vazbě na tuto instituci (v psychologické orientaci muzejní pedagogiky)
 - Pomoc ve zkvalitnění muzejní komunikace (v pojetí muzejní pedagogiky jako součástí muzejní komunikace)
 - Pomoc ve stavbě mostů k porozumění kultury
 - Pomoc při překonávání bariéry prahu kulturní instituce
 - Pomoc v rozvoji kvality života
 - Pomoc při tvorbě doprovodných i didaktických materiálů k muzejním programům
 - Pomoc při realizaci muzejních programů
 - Pomoc v tradiční kooperaci se školou
 - Pomoc v rozvoji mediální kompetence zařazováním multimediálního a interaktivního učení do programů muzeí a galerií

-
- Pomoc ve výstavní činnosti (včetně výběru témat i exponátů)
 - Pomoc ve smysluplné náplni volného času (zvláště u dětí a mládeže včetně preventivní funkce jako obrany před narůstajícími sociálně patologickými jevy)
 - Pomoc při řešení současných rostoucích nároků současné společnosti
 - Pomoc v rozvoji významné sociální role každého člověka – role uživatele a tvůrce kulturních hodnot
 - Pomoc dětem a mládeži v naplňování jejich kreativního práva na svébytnou dětskou kulturu
 - Pomoc při sociální integraci s využitím norem a metod sociálního učení
 - Pomoc při vytváření internacionálního pohledu na svět
 - Pomoc v oblasti ekologické výchovy a environmentálního vzdělávání
 - Pomoc v integraci postižených a znevýhodněných jedinců do kulturního života (hlavně dětí a mládeže) atd.

GALERIJNÍ PEDAGOGIKA, GALERIJNÍ ANIMACE

- dalším, nejen aktuálním, trendem (specifickým pro české prostředí)
 - je tzv. **galerijní animace**, též **galerijní pedagogika**.
- muzejní pedagogika je obecná disciplína, zahrnuje teoretické i metodologické otázky práce s veřejností v muzeu.
- **zásadním rozdílem**, kterým se odlišuje muzejní pedagogika od galerijní je, že se **může věnovat prakticky jakékoliv odborné oblasti**,
 - kterou se muzeum zabývá** (mineralogie, paleontologie, dějiny ad.)
 - Galerijní animace se zabývá výhradně výtvarným uměním**, avšak
 - zpřístupňování a zprostředkování hodnot návštěvníkům je pro muzejní i galerijní pedagogiku podobné. Využívají podobných

-
- **princip galerijní pedagogiky** závisí na **tvůrčím postupu umělce**

Cílem je seznámit se s výtvarnými díly, podpořit prostorovou představivost, vyvolat citovou reakci na prezentované dílo, vcítění se do role autora a snaha o všestranné vnímání a vlastní interpretaci skrze své výtvarné cítění

- předmět zájmu galerijní pedagogiky je užší než předmět zájmu pedagogiky muzejní
- Prof. Radek Horáček vidí galerijní pedagogiku jako součást muzejní pedagogiky, jejíž předmět zájmu zahrnuje mimo jiné i **výtvarné umění**.

DĚTSKÉ MUZEUM

- dětské muzeum pořádá v netradičně pojatých interiérech specializované programy určené mateřským, základním i středním školám, školním družinám a zájmovým skupinám.
- pořádají se zde pravidelné sobotní dopolední programy pro děti (a někdy i jejich rodiče), prázdninové akce, soutěže apod.
- pro studenty VŠ pedagogického zaměření, zabývající se prací s dětmi, nabízí poradenský a metodický servis.
- ve spolupráci s odbornými pracovníky přibližuje Dětské muzeum jednotlivé muzejní obory zajímavou a hravou formou.
- tím přispívá k výchově nové generace muzejních návštěvníků a naplňuje kulturně výchovné poslání muzea

Moravská galerie Brno

- programy nejen pro děti
- výtvarné dílny od dětí až po seniory, doprovodné programy
- Metodické centrum CENS (výzkum a vývoj nových přístupů k prezentaci uměleckých děl v muzeu a galerii)

Pražákův palác, Husova 18

- stálá expozice moder. umění
- knihovna ve 3.patře
- sobotní dětský ateliér
- Muzejní noc - květen
- Noc v galerii – září

Uměleckoprůmyslové muzeum, Husova 14

- stálá expozice, výtvarné kurzy

Spolupráce s Moravskou galerií Brno

Rodný dům Josefa Hoffmanna, Brtnice

- muzeum užitého umění
- spolupráce s MG – workshopy

Jurkovičova vila

- spolupráce s MG

Moravské zemské muzeum

Palác Šlechtičen

-2. nejstarší a největší muzejní instituce v ČR

- * 1817

- činnost je rozsáhlá – **Dětské muzeum**

(Brooklyn – 19. stol, Evropa a u nás – 60. – 70. léta)

- 1991 – počátek v rámci MZM, zřizovatelka Zdeňka

Poláková, 1995 – rozdělení na 2 prac. – 1. Propagační oddělení, 2. Dětské muzeum

Muzeum pedagogika

Přírodovědné a společenskovední

disciplíny

Metodické centrum

- vychází z koncepce kulturní politiky
- prezentace kulturního dědictví, sbírek, informační technologie
- oblast výchovy, vzdělávání, využití volného času obyvatel
- zprostředkování obsahu muzea a poskytnutí dále –

demokratizace = zpřístupnění všem

- týká se dětí okolo 6 – 12 let
s aktivitou okolo moderního
umění

- výstava umění, tanec a vizuální
umění

- v ateliéru probíhá nějaká
činnost,

pokud možno v překvapivém
scénáři, během 2 hodin děti
pozorují architektonické prvky
budovy Centre G. Pompidou,

kreslí

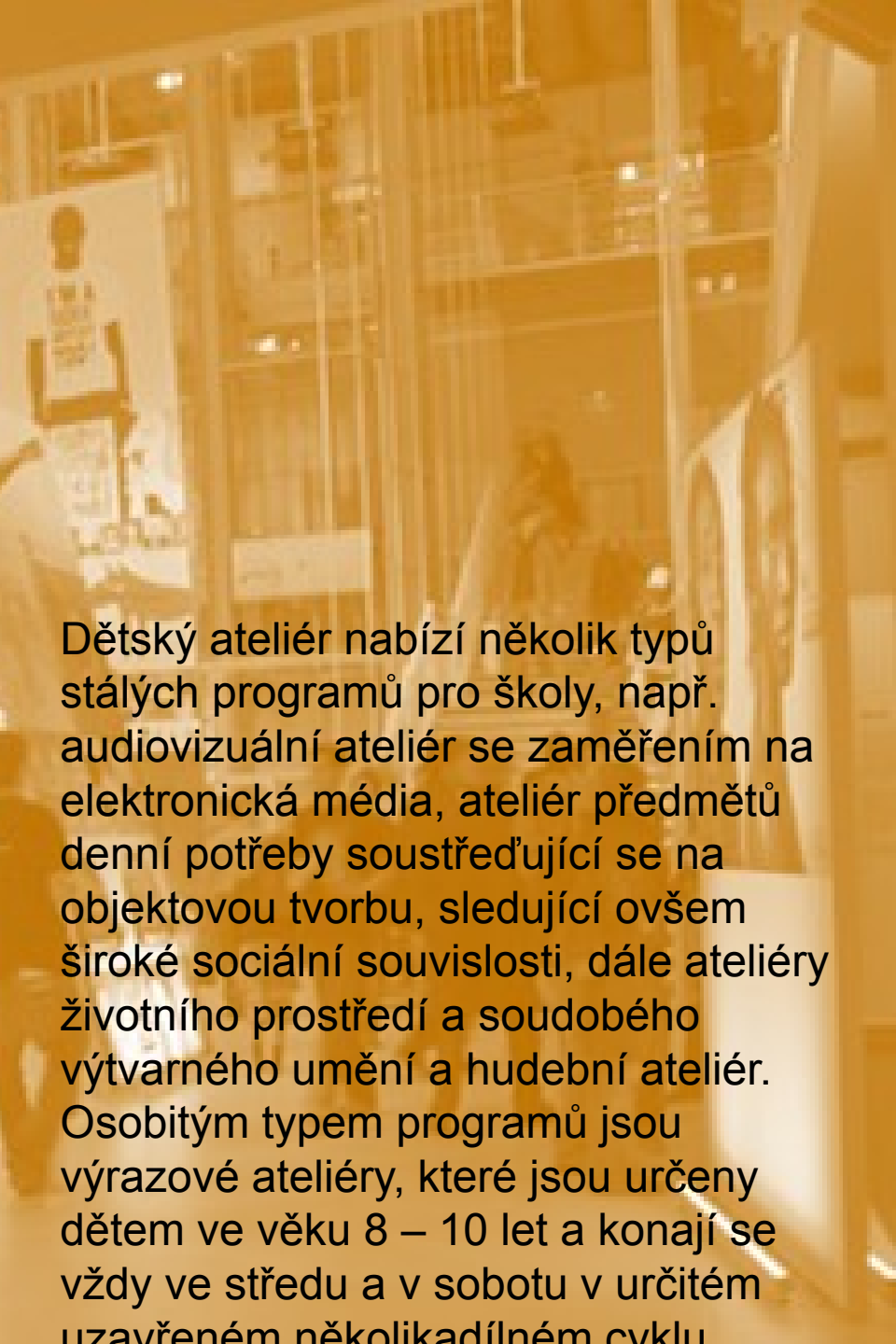
na karton a pak je ve zjednodu-
šené formě převádějí na

stanové

plátno ve formě značky.

- tyto textilní objekty se pak
skládáním a trháním mění v
dětské kostýmy

- dětský pohyb podle dané

Dětský ateliér nabízí několik typů
stálých programů pro školy, např.
audiovizuální ateliér se zaměřením na
elektronická média, ateliér předmětů
denní potřeby soustřeďující se na
objektovou tvorbu, sledující ovšem
široké sociální souvislosti, dále ateliéry
životního prostředí a soudobého
výtvarného umění a hudební ateliér.
Osobitým typem programů jsou
výrazové ateliéry, které jsou určeny
dětem ve věku 8 – 10 let a konají se
vždy ve středu a v sobotu v určitém
uzavřeném několikadílném cyklu

POTŘEBNÉ ZDROJE INFORMACÍ

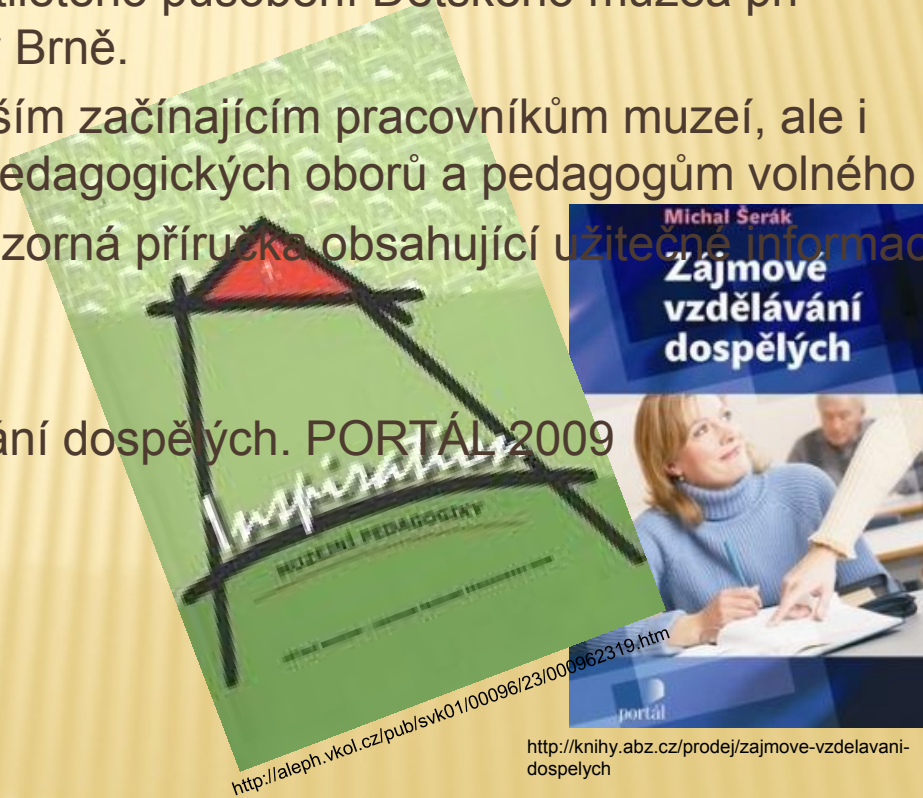
POLÁKOVÁ, Zdeňka: Inspiration muzejní pedagogiky 1. Moravské zemské muzeum, Brno 2010

- tato publikace předkládá výběr poznatků z oblasti muzejní pedagogiky, soustředěný za dobu sedmnáctiletého působení Dětského muzea při Moravském zemském muzeu v Brně.
- Její první díl má sloužit především začínajícím pracovníkům muzeí, ale i studentům muzeologických a pedagogických oborů a pedagogům volného času.
- Texty jsou koncipovány jako názorná příručka obsahující užitečné informace a rady

ŠERÁK, Michal: Zájmové vzdělávání dospělých. PORTÁL 2009

www.cyranovyboty.cz

www.memp.cz – projekty, inspirace

<http://aleph.vkol.cz/publ/svk01/00096/23/000962319.htm>

<http://knihy.abz.cz/prodej/zajmove-vzdelavani-dospelych>

LITERATURA A INTERNET

HORÁČEK, Radek: Galerijní animace a zprostředkování umění. Nakladatelství CERM, Brno 1998

JŮVA, Vladimír: Dětské muzeum - edukační fenomén pro 21. století. Habilitační práce pedagogické fakulty MU Brno. Brno 2004

POLÁKOVÁ, Zdeňka: Inspiration muzejní pedagogiky 1. Moravské zemské muzeum, Brno 2010

<http://www.moravska-galerie.cz/>

<http://www.mzm.cz/>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Muzeopedagogika>

<Http://www.albertina.at/>

<http://www.centrepompidou.fr/>

